

DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Ikonologija ir vaizdo teorijos	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Prof. dr. Kristupas Sabolius, doc. dr. Vaiva Daraškevičiūtė	VU Filosofijos fakultetas, Universiteto g. 9, Vilnius

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) lygmuo	Dalyko (modulio) tipas
pirma		pasirenkamasis

Įgyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
auditorinė	pavasario semestras	lietuvių ir anglų

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	149	48	101

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
<p>Tikslas – supažindinti vizualumo problematikos genezę filosofiniu požiūriu, atvedančiu prie „vaizdinio posūkio“ situacijos, suvokti vaizdinio statuso pokyčius filosofinėse paradigmatose, ugdyti vizualumą interpretuojančių teorinių sistemų ir metodų supratimą bei gebėjimą juos taikyti konkrečių socialinių, politinių, psichologinių ir kūrybinių praktiškų analizei, įsisąmoninti vaizdo statuso pasikeitimus ir jų sampratos alternatyvas.</p> <p>Išklauses šį kursą, studentas gebės analitiškai vertinti vizualinės kultūros fenomenus, orientuotis vaizdo sampratų ir jas interpretuojančių teorijų įvairovėje, iš filosofinių paradigmatų perspektyvos interpretuoti kompleksiskus vizualinės prigimties reiškinius.</p>		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
<ul style="list-style-type: none"> - žinos vizualumo problematikos ištakas ir jas įtakojančias filosofines teorijas, įgis supratimą apie filosofijos ir vaizdo problemos santykį šiandienos Vakarų tradicijoje; - supras „vaizdinio posūkio“ vaidmenį šiuolaikinėje kultūroje bei įgis teorinės vizualumo refleksijos gebą; 	savarankiškas darbas, svarbiausių autorių tekstų skaitymas, pažintis su klasikinėmis ir šiandienos filosofinėmis paradigmatomis ir jų sąveika su medijavimo procesais	pranešimas seminarų metu, rašto darbas analizuojantis šiuolaikinę vaizdo statuso problematiką, egzaminas raštu
<ul style="list-style-type: none"> - suvoks vaizdinio santykio su tikrove specifiką ir šio santykio kompleksškumą; - išmoks spręsti apie vaizdo funkciją idealybės, ideologijos, institucijų, politikos, teorinės raiškos procesuose; 	probleminis dėstymas, savarankiškas darbas, svarbiausių autorių tekstų skaitymas, aktyvaus mokymosi metodai: grupės diskusija, minčių lietus, tekstų analizė ir vertinimas	pranešimas seminarų metu, rašto darbas analizuojantis vaizdo statuso problematiką, egzaminas raštu
<ul style="list-style-type: none"> - bus pasirengęs savarankiškai semtis žinių apie teorijos ir vizualumo santykį, gilinti supratimą apie vaizdo funkciją šiuolaikiniame pasaulyje: gebės rinkti, analizuoti ir aktualizuoti informaciją, daryti išvadas šiuolaikinių vizualinės kultūros pokyčius. 	probleminis dėstymas, savarankiškas darbas, svarbiausių autorių tekstų skaitymas, aktyvaus mokymosi metodai: grupės diskusija, minčių lietus, tekstų analizė ir vertinimas	pranešimas seminarų metu, rašto darbas analizuojantis vaizdo statuso problematiką, egzaminas raštu
<ul style="list-style-type: none"> - gebės diskutuoti ir bendradarbiauti su kolegomis svarstydamas vizualumo filosofijos problemas. 	savarankiškas darbas, svarbiausių autorių tekstų skaitymas, aktyvaus mokymosi metodai: grupės diskusija, minčių lietus, tekstų analizė ir vertinimas	pranešimas seminarų metu, rašto darbas analizuojantis vaizdo statuso problematiką, r egzaminas raštu

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
<p>1. Ikonologija ir vaizdo interpretacijos ištakos klasikiniėje tradicijoje. Sąveika su filosofinėmis paradigmomis. Vaizdo problematikos istorinė apžvalga – nuo Antikos iki šių dienų. Ikonografinė ir ikonologinė perspektyva: Cesare Ripa, Erwin Panofsky, Ernst Robert Curtius: vaizdų skaitymas ar mąstymas vaizdais? Ikoniskumas vs. diskursyvumas. Referencijos ir alegoriškumo problematika. Michel Foucault: paradigma ar anomalija?</p>	4		2				4	6	Teorinio teksto skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Panofsky, E. 1939. <i>Studies in Iconology. Humanistic Themes in the Art of the Renaissance</i> . New York: Oxford University Press. Pranešimas seminarų metu (privalomi 3 per semestrą).
<p>2 Vaizdinio posūkio ištakos. Tekstinis posūkis vs. vaizdinis posūkis: diagnozė ar paradigmos kaita? Richard Rorty metodinė prieiga. Ferdinand Fellmann, W.J.T. Mitchell ir Gottfried Boehm: imagic turn, Ikonische Wende, pictorial turn. Anglo-amerikietiškieji „visual studies“ bei vokiškieji „Bildwissenschaften“. Problemos apibrėžimas, disciplinos specifika, tyrimų padėtis ir apžvalga.</p>	4		2				4	6	Teorinio teksto skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Boehm, G. ir Mitchell, W. J. T. 2009 ‘Pictorial Versus Iconic Turn: Two Letters’. <i>Culture, Theory and Critique</i> . P. 50:2–3, 103–121. Pranešimas seminarų metu (privalomi 3 per semestrą).
<p>3. Metaforologija ir vaizdų archeologija Hanso Blumenbergo projektas: filosofijos tradicija kaip metaforų archeologija. Loginiai konceptai ir absoliučių metaforų statusas.</p>	4		2				4	6	Teorinio teksto skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Blumenberg, H. 2010. <i>Paradigms for a Metaphorology</i> . Ithaca, Cornell University Press. Pranešimas seminarų metu (privalomi 3 per semestrą).
<p>4. Vaizdų poetika. Vizualinis mąstymas ir kūrybinis potencialas. Mąstymas anapus diskursyvumo: Sergejus Eisensteinas, Levas Vygotskis, Maurice Merleau-Ponty. Mąstymo jausmas ir juslinis mąstymas. Jo plėtra per vaizdo dimensiją. Verbalinės logikos įveika. Formos problema: poetinis, estetiškas ir meta/morfologinis žinojimas.</p>	4		2				4	6	Teorinio teksto skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Merleau-Ponty, M. 2005 <i>Akis ir dvasia</i> Vilnius: Baltos lankos. Pranešimas seminarų metu (privalomi 3 per semestrą).
<p>5. Vaizdų epistemologija Max Imdahl, Jean-Francois Lyotard: atpažįstantis žvilgsnis vs. pažįstantis žvilgsnis (<i>cognizing gaze, erkennendes Sehen</i>). Gottfried Boehm: vaizdai</p>	4		2				4	6	Teorinio teksto skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Sabolius, K. 2014.

kaip verbalinio žinojimo įveika.									”Intermedialinė vaizduotė”. In: Įsivaizduojamybė. Vilnius: VU leidykla p. 127-178. Pranešimas seminarų metu (privalomi 3 per semestrą).	
6. Technovaizdinio problema Techninė mediacija ir vaizdinio statuso transformacijos: Bela Balazs, Walter Benjamin, Bertolt Brecht, Villem Flusser. Jeano Baudrillard'o hiperrealybė bei simuliacrai. Paulo Virilio dromologija.	4		2				4	6	Teorinio teksto skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Flusser, V. 2011. <i>Into the Universe of Technical Images</i> . University of Minnesota Press. Pranešimas seminarų metu (privalomi 3 per semestrą).	
7. Vaizdų valia ir savarankiškumas. W. J. Th. Mitchell, Gottfried Boehm, Nicholas Mirzoeff. Ko vaizdai nori? Vizualumo plėtra. Regėjimas ir matomybė. Fantazijos projekcijos. Žvilgsnio savarankiškumas, pasąmonės žvilgsnis.	4		2				4	6	Teorinio teksto skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Mitchell W.J.T.1994. <i>Picture Theory</i> . Chicago and London: University of Chicago Press; Mitchell W.J.T. 2005 <i>What Do Pictures Want? The Lives and Loves of Images</i> . Chicago: University of Chicago Press. Pranešimas seminarų metu (privalomi 3 per semestrą).	
8. Vaizdų dokumentalumas ir indeksiškumas. Potencialumas ir virtualumas. Gilles Deleuze, Jacques Rancière, Georges Didi-Huberman. Vaizdų heterogeniškumas ir asambliažai. Montažo problema. Vaizdinys-frazė. Matomybės ir nematomybės dialektika.	4		2				4	6	Teorinio teksto skaitymas ir analizė (ne daugiau 30 p.): Deleuze Gilles. 2014. Smegenys yra ekranas. Kinas kaip filosofinis eksperimentavimas. In: Athena. Filosofijos studijos. 9 Vilnius: Lietuvos Kultūros tyrimų institutas. 19-25. Pranešimas seminarų metu (privalomi 3 per semestrą).	
15. Seminarų metų aptartų tekstų savarankiškas nagrinėjimas									24	Rašto darbo parengimas.
16. Pasiruošimas egzaminui.									28	Mokslinės literatūros paieška, skaitymas, savarankiška analizė.
17. Egzamino laikymas									1	Rašto darbo pristatymas ir gynimas
Iš viso	32		16				48	101		

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Egzaminas	40%	Egzaminų laikymo metu	Vertinamas rašto darbo pristatymas ir jo gynimas, atsižvelgiant į kurse išdėstytą medžiagą ir literatūrą, jos kūrybišką įsisavinimą; argumentacijos išdėstymas, sugebėjimas atsakyti į oponuojančius klausimus: <ul style="list-style-type: none"> - Susipažinimas su kurso literatūra, kurse apžvelgtų teorijų ir metodų supratimas ir kūrybiškas interpretavimas (20 proc.), - Rašto darbo pristatymas, argumentavimas, poleminių diskutavimas, analitiniai ir sintetiniai sugebėjimai (20 proc.)
3 pristatymai seminarų metu	30%	Seminaruose semestro metu	Gebėjimas interpretuoti ir pristatyti tekstus, pademonstruoti vaizdo teorijų ir jų taikymo metodų išmanymą
Rašto darbas	30%	Semestro metu	Pasirengimas savarankiškai ir grupinio darbo metu nagrinėti šiuolaikinės vaizdo filosofijos problemas

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. Ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Boehm, G. ir Mitchell, W. J. T.	2009	'Pictorial Versus Iconic Turn: Two Letters'. Culture, Theory and Critique. P. 50:2–3, 103–121.		
Blumenberg Hans	2010	<i>Paradigms for a Metaphorology</i>		Ithaca, Cornell University Press.
Deleuze Gilles	2014	<i>Smegenys yra ekranas. Kinas kaip filosofinis eksperimentavimas.</i> In: Athena. Filosofijos studijos. 19-25.	9	Vilnius: Lietuvos Kultūros tyrimų institutas
Flusser Vilém	2011	<i>Universe of Technical Images</i>		University of Minnesota Press.
Merleau-Ponty Maurice	2005	<i>Akis ir dvasia</i>		Vilnius: Baltos lankos
Mitchell W.J.T.	1994	<i>Picture Theory</i>		Chicago and London: University of Chicago Press
Mitchell W.J.T.	2005	<i>What Do Pictures Want? The Lives and Loves of Images.</i>		Chicago: University of Chicago Press.
Panofsky Erwin.	1939	<i>Studies in Iconology. Humanistic Themes in the Art of the Renaissance.</i>		New York: Oxford University Press.
Saboliū Kristupas	2013	<i>Įsivaizduojamybė</i>		Vilnius: VU leidykla
Saboliū Kristupas	2018	„Įsivaizduoti materiją: vaizdai ir galimybės“. In: Saboliū, K. (sud.), <i>Materija ir vaizduotė. Hibridinė kūryba tarp meno ir mokslo</i> , 22-45.		Vilnius: VU leidykla
Papildoma literatūra				
Balazs Bela	2013	<i>Regimas žmogus, arba Kino kultūra.</i>		Vilnius: Mintis
Curtis Neal	2010	'As if. Situating the Pictorial Turn'. In N. Curtis (ed), <i>The Pictorial Turn</i> , 1–7.		New York: Routledge
Didi-Huberman Georges	1998	<i>Phasmes. Essais sur l'apparition.</i>		Paris: Minuit
Didi-Huberman Georges	2003	<i>Images malgré tout</i>		Paris: Minuit
Elsaesser, Th., Hagener,	2012	<i>Kino teorija: įvadas per juslių</i>		Vilnius: Mintis

M.		<i>prizmę</i>		
Elkins James	2003	'Ten Ways to Make Visual Studies More Difficult'. In <i>Visual Studies. A Skeptical Introduction</i> . 63–123.		New York: Routledge,
Grigoravičienė Erika	2011	<i>Vaizdinis posūkis: vaizdai, žodžiai, kūnai, žvilgsniai</i>		Vilnius: Lietuvos kultūros tyrimų institutas
Horkheimer, M., Adorno, T.W.	2006	<i>Kultūros industrija</i> . In: <i>Apšvietos dialektika</i> . 159-217.		Vilnius: Margi raštai
Jampoiskij Michail	2011	<i>Kalba-kinas-įvykis: kinas ir prasmės paieškos</i> .		Vilnius: Mintis
Mirzoeff Nicholas	1999	<i>An Introduction to Visual Culture</i>		London and New York: Routledge
Rancière Jacques	2003	<i>Le destin des images</i>		Paris: Fabrique éditions.
Rancière Jacques	2011	<i>Aisthesis, Scènes du régime esthétique de l'art</i> .		Paris: Galilée
Rancière Jacques	2014	<i>Dokumentinė fikcija: Markeris ir atminties fikcija</i> . In: <i>Athena. Filosofijos studijos</i> . 59-70.	9	Vilnius: Lietuvos Kultūros tyrimų institutas
Sabolius Kristupas	2013	<i>Menas, medialumas ir įsivaizduojamybė</i> . In: <i>Šerpytė R. (sud.) Sekuliarizacija ir dabarties kultūra</i> . 317-354.		Vilnius: VU leidykla